

De Tjonger-wandeltocht, 15 maart 2014

De Tjonger is een riviertje dat van zuidoost naar het zuiden van Friesland loopt. Het riviertje heet in het Stellingwerfs “De Kuunder”, in het Fries is het “De Tjonger”. Eind 19^e eeuw is het ten behoeve van de scheepvaart en de ontwatering gekanaliseerd. Tegenwoordig wordt dan ook veelal gesproken over het Tjongerkanaal. De Tjonger vormt een taalgrens: globaal kan gesteld worden dat het Friese taalgebied ten noorden ervan ligt en het Stellingwerfse taalgebied ten zuiden ervan.

De startplaats van de tocht is de hoofdplaats van Ooststellingwerf, Oosterwolde. Samen met Weststellingwerf vormt het de Stellingwerven en heeft het zich in de 14^e eeuw vanuit het straatarme Drenthe aangesloten bij het veel welvarender Friesland. De Stellingwerven zijn daardoor feitelijk noch Fries, noch Drents. Oosterwolde is de geboorteplaats van een aantal bekende Nederlanders: voormalig volleybalcoach Joop Alberda en VVD-politicus Halbe Zijlstra.

De startlocatie is multifunctioneel “Activiteitencentrum De Miente”. Het gebouw is een voormalige boerderij anno 1869 en heeft tot 1969 als zodanig gefunctioneerd. De naam is afgeleid van een oud begrip. Vroeger waren sommige landerijen een gezamenlijk bezit. Deze landerijen werden ‘de mienten’ genoemd.

De routes.

De 60 km start als eerste en maakt een lus door De Weper. Dit is een buurtschap en is vooral bekend van de Weperbult, een buiten gebruik genomen vuilstortplaats. De route raakt daarbij het Fochteloërveen en keert vervolgens terug naar Oosterwolde voor een rust in de startlocatie, waarna het aansluit bij de 40 km route.

De 25 en 40 km route is aanvankelijk gelijk, doch voorbij een waterzuiveringsinstallatie splitst de route zich. De 25 km gaat daarbij via het Buterheideveld, de route loopt daarbij even langs De Tjonger, naar Makkinga. In Makkinga is de eerste rustlocatie.

De 40 km route gaat na de splitsing van de 25 km via Oosterwolde-Noord en buurtschap Jardinga richting Donkerbroek. Vlak voor Donkerbroek slaat de route naar links af en doorkruist het “Landgoed Ontwijk”. Vanwege verbreding van de N381 is over het voortbestaan van dit landgoed veel politieke discussie geweest. Die politieke discussie heeft geleid tot een omlegging van de nieuwe N381 en dus tot een voortbestaan van het landgoed. Na de Tjonger te hebben gekruist, sluit de route weer aan bij de 25 km en heeft in Makkinga een rust.

Na de rust in Makkinga gaat de route van de 25 km via Tronde en “De Stobbepoel” naar Elsloo. Bij “De Stobbepoel” staat een paaltjasker, de Vesuvius. Deze molen is rond 1900 gebouwd en wordt in de winter gedeeltelijk afgebroken. In Elsloo heeft de 25 km haar tweede rust.

De 40 km route gaat via het motorcrossterrein “Prikkedam”, de Tjonger en de Diaconievene richting Nijeberkoop. Over de Diaconievene kan verteld worden dat de diaconie van Nijeberkoop, de kerkelijke armenzorg, vond dat de plaatselijke bevolking ‘s winters geen kou moest lijden. Uit de Diaconievene werd daarom turf gegraven. Eromheen ligt een stuifwal met bomen die de omgeving een heuvelachtig aanzien geven. Bij Tronde sluit de 40 km route vervolgens weer aan bij de 25 km en heeft in Elsloo haar tweede rust.

Na de rust in Elsloo zijn de routes voor 25 km en 40 km aan elkaar gelijk. Na “De Schaopedobbe”, eigenlijk een heideven dat tegenwoordig niets meer met schapen te maken heeft - vroeger werden de dieren hier voor hun scheerbeurt gewassen - te zijn gepasseerd, keert men via Langedijke terug in “De Miente”.